

การสื่อสารผ่านสิ่งรบกวนจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค”

COMMUNICATION THROUGH NOISE FROM THE PROTAGONIST'S MAKEUP IN THE MUSIC VIDEO "RIBBON LOVE COLOR BLACK"

กฤษฎณ์ คำนนท์

Krit Kamnon

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

จังหวัดศรีสะเกษ

Sisaket Province

Received: February 5, 2025

Revised: April 22, 2025

Accepted: April 26, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการสื่อสารผ่านการแต่งหน้าของตัวละครเอก และเพื่อศึกษาลักษณะการรวบรวมการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” ผลการศึกษาพบว่า การแต่งหน้าของตัวละครเอกเป็นการสื่อสารผ่านสิ่งรบกวนของการสื่อสาร (Noise) ในลักษณะที่เรียกว่า “การสื่อสารที่รบกวน” (Paracommunication) พบ 2 ลักษณะ คือ 1. ตัวบทขึ้นกับสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวบท (Peritext) คือ การใช้โครงสร้างของการแต่งหน้าในลักษณะที่มากกว่าหรือน้อยกว่าสถานะปกติ 2. ตัวบทที่ปรากฏอยู่รอบนอกตัวบท (Epitext) คือ การแต่งหน้ามีการเชื่อมโยงตัวบท (Intertextuality) ในลักษณะของการอ้างอิง (Quotation) คือ การแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอได้มีการอ้างอิงถึงตัวละครเอกจากภาพยนตร์เรื่อง “หอแก้วแตก” โดยเป็นการทิ้งร่องรอย (Trace) ในลักษณะการแต่งหน้าของตัวละครเอกจากภาพยนตร์ มาสู่การแต่งหน้าตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง

ทั้งนี้ยังพบว่า การแต่งหน้าของตัวละครเอก มีฐานะเป็น “ตัวบท” (Text) หรือ “ตัวสาร” (Message) ที่ถูกสร้างขึ้นจากการผสมรวมของเครื่องหมายต่างๆ/สัญญาณ (Sign) จากองค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะร่วมกับโครงสร้างของการแต่งหน้าโดยมีบริบท (Context) คือ บริบทที่มาจากเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” โดยได้เกิดลักษณะที่เรียกว่า การซ้อนทับการสื่อความหมายของสื่อหลายประเภทที่ผสมรวมเข้าด้วยกันในการสร้างความหมาย หรือที่เรียกว่า การรวบรวมทางการสื่อสาร (Convergence Communication) ดังนั้นใบหน้าและการแต่งหน้าของตัวละคร จึงเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ร่วมกันตามรูปแบบ “ปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพา” (Symbiosis) ในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพา (Mutualisms) ซึ่งไม่สามารถแยกขาดออกจากกันได้ต้องอยู่ควบคู่กันไปเสมอ

คำสำคัญ: การสื่อสาร, สิ่งรบกวนการสื่อสาร, การแต่งหน้า, ตัวละครเอก, มิวสิกวิดีโอ

ABSTRACT

This research is Qualitative research. The objective is to study the characteristics of parasites communication from the make-up of the protagonist. And to study the characteristics of communication from the make-up of the protagonist in the music video "Ribbon Love Color Black." This study revealed that the makeup of the protagonist " is a communication through the Noise of communication in what is termed "paracommunication." Two characteristics were identified: 1. The text depends on elements surrounding the text (Peritext) is the use of the structure of makeup in a more or less than normal conditions. 2. The text that appears outside the primary text where the makeup is linked to the Intertextuality in the form of a Quotation. Is the make-up of the protagonist in the music video. There is a reference to the protagonist from the movie "Taew Taew", which is a trace in the form of the protagonist from the movie. Come to make-up of the protagonist in the music video

However, it was found that the makeup of the protagonist as a "text" or "message" that is created from the combination of the Sign. From the elements of art with the structure of makeup, with the context of the music video "Ribbon Love Color Black" This results in what is known as the overlapping of multiple media types that come together to create meaning, or "Convergence Communication." Thus, the face and makeup of the protagonist in the music video " is therefore something that exists together in the form. "Symbiosis" in a form of Mutualism, which cannot be separated, must always be together

Keywords: Communication, Noise, makeup, Protagonist, Music Video

บทนำ

เพลงเป็นศูนย์กลางของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตลอดมา สืบทอดมาตั้งแต่ชนเผ่าที่ส่งเสียงร้องตามธรรมชาติ ใช้สัตว์ธรรมชาติเคาะประกอบจังหวะจนมนุษย์พัฒนาเครื่องดนตรีขึ้นมา หลากหลายและซับซ้อนกว่าเดิม หลังจากมีเทคโนโลยีการบันทึกเสียง เพลงก็พัฒนากลายเป็นธุรกิจ บันทึกที่เข้าถึงผู้คนจำนวนมากจนกลายเป็นวิถีชีวิตของสังคมยุคใหม่ (ปาณิส โพธิ์ศรีวังชัย, 2561, น. 2) นอกจากภาษาและเนื้อหาของเพลงที่มีความดึงดูดใจแล้ว อีกวิธีหนึ่งที่จะใช้เพื่อแข่งขันและเป็นเครื่องมือกระตุ้นความสนใจและการรับรู้ของผู้บริโภคเหล่านั้นก็คือ การทำภาพประกอบเพลงหรือมิวสิกวิดีโอ (Music Video) (วสนันท์ อิทธิมิชัย, 2558, น. 1)

“ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค ” เป็นผลงานเพลงของ ปาล์มมี่ อีฟ ปานเจริญ และ สิงโต นำโชค หรือนำโชค ทัศน์ธรมย์ นำแสดงโดย จาตุรงค์ มกจ๊ก, ตี๋ก ลีนี่, โก๊ะตี๋, สิงโต, ออฟ Big Ass และศิริพร อำไพพงษ์ ควบคุมการผลิตโดย ทิลลี่เบิร์ด (Tilly Birds) กำกับโดย พชร อานนท์ สังกัดค่ายจีเนี เรคคอร์ด (Genie Records) บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ (Gmm grammy) เผยแพร่ภาพครั้งแรกวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2565 ธน ผดุงไทย (2565) กล่าวว่า เพลงริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค ได้แรงบันดาลใจมาจากเพลง โบว์รักสีดำ ของศิริพร อำไพพงษ์ เนื่องจากช่วงทัวร์คอนเสิร์ตอัลบั้มแรกของปาล์มมี่ อีฟ ปานเจริญ มีแฟนคลับมาขอให้ร้องเพลง “โบว์รักสีดำ” เป็นประจำจนกลายสาเหตุในการผลิตผลงานเพลงนี้ขึ้นมา ดังนั้น มิวสิกวิดีโอเพลงดังกล่าว ได้นำเสนอเหตุการณ์เทียม (Pseudo event) เป็นเหตุการณ์ที่จำลองเรื่องราวความซุหลุมภายในระหว่างพิธีแต่งงาน ในระหว่างพิธีแต่งงาน โดยมีการวางแผนกำหนดและเตรียมการผลิตมิวสิกวิดีโอหรือเรียกว่า การสร้างมิวสิกวิดีโอ (Music Video making)

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการประกอบสร้าง มิวสิควิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” ได้มีการนำองค์ประกอบทางด้านการสื่อสารต่างๆ เข้ามารวมไว้ด้วยกัน เช่น เนื้อเพลง การขับร้อง ดนตรี การแสดง และมิวสิควิดีโอ ที่ถือได้ว่าเป็นการควมรวมการสื่อสารของสื่อหลายประเภทเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นประเด็นที่น่าสนใจคือ “การแต่งหน้า” ที่มีลักษณะของการนำสัญญาณหรือเครื่องหมายต่างๆ (Sign) มาผสมรวมกันขึ้นจนเกิดเป็นความหมายในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะการแต่งหน้า ตัวละครในมิวสิควิดีโอได้มีการใช้การแต่งหน้าในลักษณะที่มากกว่าหรือน้อยกว่าสภาวะปกติ เช่น การเขียนคิ้วที่มีขนาดใหญ่ การติดขนตาปลอมมากกว่า 1 คู่ การปิดแก้มด้วยสีที่บางหรือการทาปากให้หนากว่าปกติ ดังนั้นการแต่งหน้าจึงมีลักษณะเป็นสิ่งที่รบกวนการสื่อสาร (Noise) ที่เข้ามาอยู่กับการแต่งหน้าหรือรบกวนการแต่งหน้า จากแบบจำลองการสื่อสารของ Shannon and Weaver (1949) นำเสนอว่า “สิ่งรบกวน” การเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร โดยขัดขวางมิให้การสื่อสารประสบความสำเร็จกลม ชันนอก (2564, น. 3) กล่าวว่า ในทางด้านภาษาศาสตร์นั้นคำว่า ปริ แปลว่า ส่วนข้างเคียงหรือส่วนที่อยู่รอบๆ หรือที่เรา รู้จักกันดีในคำว่า “กาฝาก” หรือในทางชีววิทยา เรียกว่า “ปรสิต” ที่หมายความว่า สิ่งมีชีวิต (พืช หรือสัตว์) ที่อาศัยอยู่บนหรือในร่างกายของสิ่งมีชีวิตประเภทอื่น โดยปกติแล้วจะส่งผลลบต่อร่างกายของผู้เป็นเจ้าของร่างกายนั่น

ทั้งนี้ พงษ์ วิเศษสังข์ 2548 (อ้างถึงใน ภวินท์ ศรีเกษมสุข, 2562: 31) กล่าวว่า สิ่งรบกวนคือสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้ผู้รับสารมีความเข้าใจไม่ถูกต้องต่อข่าวสารที่ผู้ส่งสารส่งไป เนื่องจากส่งผลทำให้ผู้รับสารตีความคลาดเคลื่อนไปจากเดิม หรือเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันสามารถแบ่งสิ่งรบกวนได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1. สิ่งรบกวนทางกายภาพ (Physical/External Noise) เป็นสิ่งรบกวนที่ผู้รับสารสามารถมองเห็นได้ยิน หรือเป็นตัวกระตุ้นที่ดึงความสนใจของเราไปจากข่าวสารได้ 2. สิ่งรบกวนทางจิต (Psychological/Internal Noise) เป็นสิ่งรบกวนที่เกิดขึ้นภายในตัวของผู้รับสารเอง ผ่านกระบวนการคิดและจิตใจ ขัดขวางต่อการตีความ หรือทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารกำลังส่งมา 3. สิ่งรบกวนทางความหมาย (Semantic Noise) เป็นการตีความในสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสารไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เรื่องจากการรับรู้ ประสบการณ์ของคนเราไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงอนุมานได้ว่า การแต่งหน้าของตัวละครมิวสิควิดีโอ เป็นสิ่งรบกวนการสื่อสาร (Noise) ที่อยู่ร่วมกับการแต่งหน้าในการสื่อสารจนเกิดลักษณะที่เรียกว่า “ปรสิตการสื่อสาร” นั่นเอง

เมื่อการสื่อสารด้วยการแต่งหน้าของตัวละครในมิวสิควิดีโอถือเป็นการสื่อสารในลักษณะของการผสมรวมของเครื่องหมายต่างๆ/สัญญาณ จากองค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะร่วมกับโครงสร้างของการแต่งหน้า โดยสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร ภายใต้บริบทของ “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” ทั้งนี้ยังมีลักษณะเป็น “ปรสิตการสื่อสาร” ซึ่งถือเป็นสิ่งรบกวนการสื่อสาร ทว่าผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะดังกล่าวอาจไม่ใช่ “สิ่งรบกวน” (Noise) ทางการสื่อสารเพียงอย่างเดียว แต่ผู้วิจัยเชื่อว่า สิ่งรบกวนในลักษณะดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการสร้างสรรค์ (Creation) การแต่งหน้าเกิดผสมรวมของเครื่องหมายต่างๆ หรือสัญญาณ จนกลายเป็นตัวบท (Text) หรือตัวสาร (Message) ที่มีความหมายขึ้นมาในบริบท (Context) ที่แตกต่างกันออกไป งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงอาศัย แนวคิดเกี่ยวกับ “ปรสิตตัวบท” จากงานเขียนของ Gerard Genette (1997) ในหนังสือ Paratexts: Thresholds of interpretation ได้กล่าวถึง ปรสิตของตัวบทเป็นการให้ความสำคัญกับตัวบทที่มีการแทรกหรือโผล่เข้ามา โดยตัวบทที่แทรกเข้ามาสามารถช่วยกำหนดและทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ตัวบทนั้นๆ ถึงแม้แนวคิดเรื่อง ปรสิตของตัวบท (Paratextuality) เป็นการศึกษาลักษณะของปรสิตตัวบทเฉพาะในงานเขียนเท่านั้น แต่ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการเทียบเคียงลักษณะของการสื่อสารดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงการแต่งหน้าในฐานะเป็นตัวบท (Text) ได้เช่นเดียวกัน

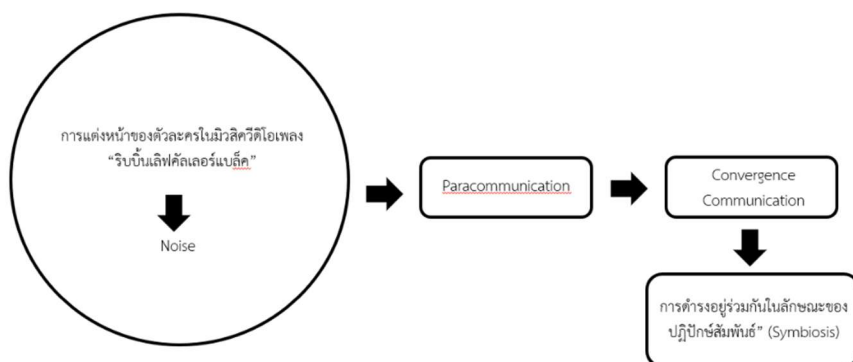
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้เขียนใช้ฐานะคิดผ่านมุมมองของสำนักเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด (Technology Determinism) ที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทางการสื่อสารในฐานะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม

โดยได้ยึดถือความหมายของการสื่อสาร คือ การสร้างและการแลกเปลี่ยนของความหมาย โดยใช้ตัวสื่อ (ตัวกลาง) กับ ตัวสาร (เครื่องหมายต่างๆ หรือสัญญาณ) เพื่อทำความเข้าใจพื้นฐานของการสื่อสารของ มนุษย์ว่ามนุษย์ทำการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน (Mutual understanding) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึง ลักษณะประสิทธิภาพการสื่อสารและลักษณะการรวบรวมการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” เพื่อนำความรู้ไปผลิตผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนิเทศศาสตร์ที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประสิทธิภาพการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค”
2. เพื่อศึกษาลักษณะการรวบรวมการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค”

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำให้เข้าใจถึงการนำสิ่งรบกวนการสื่อสารในลักษณะประสิทธิภาพการสื่อสารมาปรับประยุกต์ (Adaptation) นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการกำหนดหรือจัดการความหมายของสัญญาณต่างๆ ภายใต้บริบทใดบริบทหนึ่ง เพื่อความหมายให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ยังทำให้เข้าใจถึงลักษณะการรวบรวมทางการสื่อสารที่มาจากหน้าในฐานตัวบท (Text) เครื่องแต่งกายในฐานตัวบทร่วม (Co-text) ที่สามารถต่อยอดในการสร้างสรรค์เนื้อหาที่สามารถกระแสความนิยม (Viral) การรับรู้ (Awareness) เกิดการมีส่วนร่วม (engagement) และการแบ่งปัน (Sharing) ได้ในยุคดิจิทัลหรือยุคหลังสมัยใหม่ได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตของงานวิจัย โดยศึกษาเฉพาะลักษณะของการแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายของตัวละครเอก (Main character) คือ จาตุรงค์ พลบูรณ์ (จาตุรงค์ มกจ๊ก), ชาญณรงค์ ชันที่ท้าว (ต๊าก กลิ่นสี),

เจริญพร อ่อนละม้าย (โก๊ะตี้) ในมิวสิกวิดีโอเพลง ระเบิดลิฟต์เซลล์แบล็คของปาล์มมี่และสิงโต นำโชค ค่ายจีนี่เรคคอร์ด (Genie Records) บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ (Gmm grammy) ที่แพร่ภาพในปี พ.ศ.2565 เท่านั้น

สมมุติฐานการวิจัย

การสื่อสารผ่านสิ่งรบกวนจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ระเบิดลิฟต์เซลล์แบล็ค” เป็นการสร้างความหมายด้วยการแต่งหน้าในฐานะตัวบท (Text) ที่ถูกสร้างขึ้นจากการผสมรวมจากเครื่องหมายต่าง ๆ สัญญะ (Sign) จากองค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะและโครงสร้างของการแต่งหน้า ซึ่งจะเกิดผลของการสื่อสารได้จะต้องอาศัย 1. ตัวบทขึ้นกับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวบท (Peritext) คือ การใช้โครงสร้างของการแต่งหน้าในลักษณะที่มากกว่าหรือน้อยกว่าสภาวะปกติ 2. ตัวบทที่ปรากฏอยู่รอบนอกตัวบท (Epitext) คือ ตัวบทที่อื่นๆ ที่การแต่งหน้าได้กล่าวถึง ทั้งนี้จะต้องอาศัยเครื่องแต่งกายในฐานะตัวบทร่วม (Co-text) เพื่อเสริมสร้างความหมาย ความสมบูรณ์ และความชัดเจนทางการสื่อสารให้เกิดขึ้น นอกจากนั้นการแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายจะเกิดการควบรวมทางการสื่อสาร (Convergence Communication) ซึ่งจะเกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดำรงอยู่ร่วมกันในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพา (mutualism)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท (transtextuality)

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทมาเป็นฐานคิดในการวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายด้วยการแต่งหน้าของตัวละครในมิวสิกวิดีโอเพลง “ระเบิดลิฟต์เซลล์แบล็ค” ในฐานะการแต่งหน้าเป็นตัวสารที่ต้องเข้าใจถึงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทเป็นกรอบในการวิจัย Genette (1997 อ้างถึงใน เจริญพงศ์ ศรีสกุล, 2550) นักภาษาศาสตร์ได้กล่าวถึง ลักษณะ ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันและกันระหว่างตัวบทหรือ “transtextuality” ซึ่ง ครอบคลุมถึงทุกสิ่งซึ่งทำให้ตัวบทหนึ่งสัมพันธ์กับตัวบทอื่น ๆ ไม่ว่าจะโดยชัดเจนหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ Genette ได้แบ่งประเภท ความสัมพันธ์ของตัวบทดังกล่าวไว้ 5 ลักษณะได้แก่ 1. ลักษณะสัมพันธ์บท (Intertextuality) คือลักษณะความสัมพันธ์ของตัวบท 2 ตัวบทหรือมากกว่าที่ปรากฏอยู่ร่วมกัน หรือการที่ตัวบทหนึ่งปรากฏอยู่ในตัวบทอื่นซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะปรากฏชัดเจนมากหรือน้อยก็ตาม 2. ลักษณะการเป็นปริสติดของตัวบท (Paratextuality) เป็นความสัมพันธ์ของตัวบทที่เรียกว่า “ปริสติดสาร” ซึ่งอยู่แวดล้อมตัวบทและช่วยประกอบตัวบทนั้นๆเป็นตัวบทที่สมบูรณ์ 3. ลักษณะอัตตะของตัวบท (Metatextuality) เป็นลักษณะความสัมพันธ์ของตัวบทซึ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในลักษณะที่ตัวบทหนึ่งทำหน้าที่อธิบายอีกตัวบทหนึ่ง 4. ลักษณะการเป็นหุติยบท (Hypertextuality) หรือลักษณะตัวบทลำดับที่สอง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของตัวบทโดยตัวบทหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นภายหลังเรียกว่า หุติยบท ทำหน้าที่ขยายอีกตัวบทหนึ่งซึ่งเคยมีอยู่เดิม เรียกว่า ปฐมบท ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการเลียนแบบการผสมผสานลักษณะของตัวบทเดิม การล้อเลียนตัวบทเดิม และสุดท้าย 5. ลักษณะพันธุ์บท (Architextuality) พันธุ์บทเป็นความสัมพันธ์ที่รวมเอาความเชื่อมโยงของตัวบทแต่ละตัวบทต่อสิ่งที่ตัวบทนั้นนำเสนอ

2. แนวคิดเกี่ยวกับปริสติวิทยา (Parasitology)

ผู้วิจัยนำเกี่ยวกับปริสติวิทยา (Parasitology) ซึ่งเป็นแนวคิดทางวิทยาศาสตร์มาเป็นพื้นฐานในการทำ ความเข้าใจถึงลักษณะการดำรงอยู่ร่วมกันของสัญญาณหรือเครื่องหมายต่างๆ ที่เกิดการผสมผสานจนกลายเป็นตัวบทที่มีความหมายขึ้นในบริบทของเพลงระเบิดลิฟต์เซลล์แบล็ค โดยในทางปริสติวิทยา (Parasitology) ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต 2 ชนิด ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน การดำรงชีวิตร่วมกันของสิ่งมีชีวิต (Biological Association) เป็นความสัมพันธ์ที่พบเห็นได้ทั่วไปและเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยพบทั้งภายในและภายนอกของระบบนิเวศ โดยมี

ลักษณะที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้ 1. ภาวะพึ่งพา (Mutualism) เป็นความสัมพันธ์ที่สิ่งมีชีวิตสองชนิดจำเป็นต้องอาศัยร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายร่วมกัน 2. ภาวะเกื้อกูล (Commensalism) เป็นความสัมพันธ์ที่สิ่งมีชีวิตสองชนิดอยู่ร่วมกันโดยฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์จากการอยู่ร่วมกัน ส่วนสิ่งมีชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งไม่เสียประโยชน์ และก็ไม่ได้รับประโยชน์แต่อย่างใด 3. ภาวะปรสิต (Parasitism) เป็นความสัมพันธ์ที่สิ่งมีชีวิตสองชนิดโดยฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์ เรียกว่า ปรสิต (Parasite) ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ เรียกว่า ผู้ถูกอาศัย (host) (วรรณธร บุญพิทักษ์, 2551, น. 12)

3. แนวคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์ (Symbiosis)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์ (symbiosis) มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของการดำรงอยู่ร่วมกันขององค์ประกอบสองสิ่งที่แตกต่างกันที่เข้ามาผสมผสานกันในการสร้างสรรค์ความหมายของการแต่งหน้าให้เกิดขึ้น ศิริชัย ศิริกายะ (2558) ได้เสนอแนะให้ใช้แนวคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์ในสาขาชีววิทยาซึ่งมีอยู่ด้วยกันสามรูปแบบเพื่ออธิบายการอยู่ร่วมกันในการสร้างความหมายในการสื่อสาร ทั้งนี้รูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางชีววิทยาทั้งสามรูปแบบมีดังนี้ 1. ปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพา (mutualism) เป็นการอยู่ร่วมกันที่ทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกันและแยกจากกันไม่ได้ จะเกิดผลเสีย จึงเป็นสถานการณ์ที่ผูกมัดติดอยู่กันตลอดไป 2. ปฏิสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกัน (commensalism) เป็นการอยู่ร่วมกันที่ฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์ อีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่เสียประโยชน์ ดังนั้นถ้าฝ่ายได้ประโยชน์แยกจากไปก็จะเกิดผลเสียจากฝ่ายที่ได้ประโยชน์เอง 3. ปฏิสัมพันธ์แบบปรสิต (parasitism) เป็นการอยู่ร่วมกันของผู้ที่เกาะติดอาศัยอยู่ (parasite) กับตัวผู้ให้อาศัย (host) ผู้ที่เกาะอาศัยอยู่ได้ประโยชน์ แต่ถ้าแยกออกไปก็จะเสียประโยชน์และอาจเจริญเลวลงหรือเสียประโยชน์ แต่ถ้าไม่มีผู้มาเกาะติดอยู่ก็จะไม่ได้และไม่เสียประโยชน์ โดยแนวคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์นี้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานในรูปแบบงานผสมผสานองค์ประกอบที่แตกต่าง (hybrid) นั่นเอง

4. แนวคิดเรื่องสื่อร้อน-สื่อเย็น (hot-cool media) ของแม็คลูฮาน

แนวคิดสื่อร้อนสื่อเย็นเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงการสื่อสารผ่านการแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายของตัวละคร เพื่อทำให้เข้าใจถึงลักษณะการแสดงความคิดเห็นและการใช้จินตนาการ โดย Marshall McLuhan, (1964) ได้แบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1. สื่อร้อน (Hot Media) สื่อที่ผู้รับสารเข้าไปมีบทบาทมีส่วนร่วมกับการสื่อได้น้อย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเปิดรับ เลือกสนใจหรือการใช้จินตนาการเกี่ยวกับข่าวสารที่ถูกถ่ายทอดหรือส่งออกมาจากผู้ส่งสาร ดังนั้น สื่อร้อนจึงเป็นสื่อที่ผู้รับจำเป็นต้องใช้ความพยายามมากในการที่จะรับและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสารในการสื่อสารดังนั้นเป็นสื่อที่นำข้อมูลหรือสารที่ชัดเจนไปยังผู้รับ โดยผู้รับสารไม่ต้องแต่งเติมข้อมูลในการรับรู้ เช่น ภาพฉาย ภาพยนตร์ เป็นต้น 2. สื่อเย็น (Cool Media) สื่อที่ผู้รับสารสามารถเข้าไปมีบทบาทมีส่วนร่วมกับการสื่อได้มาก กล่าวคือ ผู้รับจำเป็นต้องใช้ความพยายามมากในการรับรู้และการทำความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นสื่อเย็นเป็นสื่อที่ผู้รับสารมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดความสมบูรณ์ในสาร เช่น การสร้างจินตนาการ เช่น ภาพการ์ตูน โทรศัพท์ เป็นต้น

5. แนวคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์วิทยา

ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์วิทยามาใช้เพื่อเป็นฐานคิดในการทำความเข้าใจลักษณะการประกอบสร้างความหมายด้วยการแต่งหน้าที่มีฐานะเป็นการผสมรวมของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ (Sign) จนเกิดเป็นข่าวสาร (Message) ในบริบท (Context) ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจความหมายที่เกิดขึ้น วิธีการศึกษาสัญลักษณ์ (Semiology) คือศาสตร์ที่ศึกษาการทำงานของสัญลักษณ์ (Sign) และสำรวจกระบวนการ ได้มาซึ่งความหมาย (Signification) มีส่วนประกอบ สองส่วน คือ รูปสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายสัญลักษณ์ (Signified) (สันต์ สุวจฉกรานันท์ และคณะ, 2555) ทั้งนี้ กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2560) กล่าวว่า กระบวนการสร้าง

ความสัมพันธ์ของตัวสัญญะกับวัตถุที่มีอยู่จริง แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ 1. สัญญะที่มี ลักษณะคล้าย/เหมือนกับวัตถุอ้างอิงของจริงมากที่สุด เรียกว่า สัญญะแบบเสมือน (Icon) 2. สัญญะที่มีความเกี่ยวข้องกัน อย่างมีเหตุผลกับวัตถุของจริง เรียกว่า สัญญะแบบดัชนี (Index) และ 3. สัญญะที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุอ้างอิงของจริง แต่อย่างไรก็ตาม ทั่วความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ออกแบบสัญญะนั้น ๆ เรียกว่า สัญญะแบบ สัญลักษณ์ (Symbol) ทั้ง 3 ประเภทนี้แสดงให้เห็นความยากง่ายของการถอดสัญญะ

6. แนวคิดเรื่องการแต่งหน้า

การเขียนหน้าและการแต่งหน้า เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งทางสังคมด้วยวิธีการ ชีต เขียน แต่ง แต่ง ให้เกิดลวดลายและสีสันบนใบหน้าด้วยวัตถุต่าง ๆ เป็นวิธีที่มนุษย์รู้จักการสร้าง งานศิลปะบนใบหน้าเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละโอกาส มนุษย์แต่ละกลุ่มชน ก็มีวิธีการสร้างรูปแบบการเขียนหน้าและการแต่งหน้าที่แตกต่างกันออกไป เป็นการสร้างอัตลักษณ์ เฉพาะกลุ่มของตนมีนัยยะแฝงและมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม (พหุลักษณ์ กนิษฐบุตร, 2565, น. 50-51) การแต่งหน้าแบบแฟนตาซีแสดงออกถึงศิลปะแนวความคิด สร้างสรรค์ของช่างแต่ละคน ซึ่งจะเห็นการแต่งหน้าแฟนตาซี ออกมามากมายหลายรูปแบบ แสดงถึงแนวความคิดของแต่ละ คนต่าง ๆ กันล้วนแล้วแต่น่าสนใจทั้งสิ้น เพราะการแต่งหน้าแฟนตาซีไม่มีขีดจำกัด จึงเป็นสนามการแต่งหน้าที่ให้ช่างแต่งหน้า (Make-Up Artist) แสดงศิลปะของตนเองอย่างเต็มที่ใน แนวความคิดที่สร้างสรรค์ (รังสรรค์ ศรีสุข, 2530)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ศึกษาจากหน้าของตัวละครในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” โดยผู้วิจัยได้ดาวน์โหลดแหล่งข้อมูลมาจากแอปพลิเคชัน (Application) ไอทูน (iTune) ทำให้สามารถย้อนดูย้อนหลังได้โดยไม่มีโฆษณาขึ้นมา รบกวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ในลักษณะของการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) และผ่านการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในฐานะผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) โดยเป็นความเชี่ยวชาญทางด้านงานแต่งหน้า การออกแบบเครื่องแต่งกายและมีประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพในวงการบันเทิงมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยได้จำแนกผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มช่างแต่งหน้า จำนวน 3 ท่าน และ 2. กลุ่มผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย จำนวน 3 ท่าน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความชำนาญทางด้านวิชาชีพ รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 ท่าน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ การนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) เป็นการเขียนบรรยายข้อมูลอย่างมีระบบระเบียบและหาข้อสรุปของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” การแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอถือเป็นการสื่อสารผ่านสิ่งรบกวนของการสื่อสาร (Noise) ในลักษณะที่เรียกว่า “การสื่อสารที่สื่อสาร” (Paracommunication) พบ 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพการสื่อสารจากตัวบทขึ้นกับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวบท (Peritext) คือ การใช้โครงสร้างของการแต่งหน้าในลักษณะที่มากกว่าหรือน้อยกว่าสภาวะปกติ เช่น เจ๊แต้ว (จาตุรงค์ มกจ๊ก) ได้ใช้การทาเบลอตาเติมเป่าตาไล่ไปถึงท่อนคิ้วด้วยอายแชโดว์สีม่วงและสีดำ (ภาพที่ 1) เจ๊พูน (ตีก กลิ่นสี) ได้ใช้การติดขนตาปลอมมากกว่า 4 คู่ โดยติดในบริเวณคิ้ว บริเวณระหว่างคิ้วกับดวงตา บริเวณขอบตาด้านบน และบริเวณใต้ขอบตาด้านล่าง (ภาพที่

2) และแพนเค้ก (โกะตี้) ได้ใช้การเขียนคิ้วเส้นโค้งที่มีขนาดใหญ่และหนากว่าปกติ และใช้การทาปากด้วยลิปสติกสีชมพูอ่อนที่อ่อนมากกว่าปกติ (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 1 การแต่งหน้าเจ้แต้ว

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

ภาพที่ 2 การแต่งหน้าเจ้พูน

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

ภาพที่ 3 การแต่งหน้าแพนเค้ก

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

1.2 ปริสติกการสื่อสารจากตัวบทที่ปรากฏอยู่รอบนอกตัวบท (Epitext) คือ การแต่งหน้ามีการเชื่อมโยงตัวบท (Intertextuality) ในลักษณะของการอ้างอิง (Quotation) คือ การแต่งหน้าของตัวละครเอกได้มีการอ้างอิงถึงตัวละครของ เจ้แต้ว เจ้พูน และแพนเค้ก จากภาพยนตร์เรื่อง “หอแต้วแตก” และการทิ้งร่องรอย (Trace) คือ การแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเป็นตัวบทใหม่ที่ได้มีการทิ้งร่องรอยบางอย่างจากตัวบทดั้งเดิมที่ได้หยิบยืมมาจากภาพยนตร์เรื่อง “หอแต้วแตก” เช่น เจ้แต้ว (จาตุรงค์ มกจ๊ก) ได้ใช้การทาเปลือกตาเติมเป้าตาไล่ไปถึงทอ้งคิ้วด้วยอายแชโดว์สีม่วงและสีดำ การทาปากด้วยลิปสติกเนื้อด้านด้วยสีแดงเข้ม และการเขียนคิ้วเส้นเล็กเรียวยาว (ภาพที่ 4) เจ้พูน (ตีก กลิ่นสี) ได้ใช้การติดขนตาปลอมขนาดใหญ่ 2 คู่ โดยติดบริเวณขอบตาด้านบน และบริเวณใต้ขอบตาด้านล่าง (ภาพที่ 5) และแพนเค้ก (โกะตี้) ได้ใช้การใช้รองพื้นด้วยรองพื้นที่มีสีอ่อนกว่าใบหน้า และใช้การทาปากด้วยลิปสติกสีชมพูอ่อนที่อ่อนมากกว่าปกติ (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 4 การแต่งหน้าเจ้าแก้ว

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

ภาพที่ 5 การแต่งหน้าเจ้าพูน

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

ภาพที่ 6 การแต่งหน้าแพนเค้ก

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

นอกจากนั้นผู้วิจัยพบว่า เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของตัวละครเอก มีลักษณะเป็นปรสิตการสื่อสารด้วยเช่นเดียวกัน คือ ตัวละครมีการสวมใส่เครื่องแต่งกายที่มีลักษณะที่เป็นแพนด้าซีที่มีลักษณะมากกว่าปกติของผู้คนที่ไปร่วมพิธีแต่งงาน เช่น เจ้าแก้ว (จาตุรงค์ มกจ๊ก) ได้สวมใส่เครื่องแต่งกายที่มีลักษณะเป็นรูปทรงโบว์ และสวมใส่เครื่องประดับผมเป็นโบว์ขนาดใหญ่ (ภาพที่ 7) เจ้าพูน (ตีก กลิ่นสี) ได้สวมใส่ชุดแต่งงานและเครื่องประดับผมที่มีขนาดใหญ่และยาวกว่าปกติ (ภาพที่ 8) และแพนเค้ก (โกะตี้) ได้สวมใส่ชุดที่ลักษณะเป็นรูปทรงเค้กในวันแต่งงาน และสวมใส่หมวกรูปทรงเค้ก (ภาพที่ 9)

ภาพที่ 7 เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของเจ้าแก้ว

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

ภาพที่ 8 เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของเจ้าพ่อน

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

ภาพที่ 9 เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของแพนเค้ก

ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8_i4FXX6nOA

สำหรับการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลงดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของการสื่อสารต่าง ๆ ที่สามารถแปรเปลี่ยนและกลายกลายเป็นสิ่งรบกวนได้เสมอ เช่น ตัวสารตัวเดียวกันอาจเป็นสารของผู้รับสาร และในขณะเดียวกันก็อาจกลายเป็นสิ่งรบกวนของผู้รับสารคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งยังถือว่าเป็นประเด็นที่มีความคลุมเครือเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น “สิ่งรบกวน” หรือ “ปรสิตรการสื่อสาร” เป็นองค์ประกอบที่สามารถเปลี่ยนสถานเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารที่ทำหน้าที่ในการกำหนดความหมายของการแต่งหน้าให้เกิดขึ้นได้ อันนำไปสู่ความสนุกสนาน ความบันเทิง และรื่นรมย์ในยุคดิจิทัล

การรวบรวมการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” ผลการศึกษาพบว่า การแต่งหน้าของตัวละครเอก มีฐานะเป็น “ตัวบท” (Text) หรือ “ตัวสาร” (Message) เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากการผสมรวมจากเครื่องหมายต่างๆ สัญญะ (Sign) จากองค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะ เช่น สี เส้น แสง เงา น้ำหนัก รูปทรง รูปร่าง และลักษณะผิว ร่วมกับโครงสร้างของการแต่งหน้า ในที่นี้ คือ ขั้นตอนของการแต่งหน้า ได้แก่ 1. การรองพื้น 2. การไฮไลท์ 3. การเชคคิ้ว 4. การทาแป้งฝุ่น 5. การเขียนคิ้ว 6. การปิดมัสคาร่าคิ้ว 7. การเขียนขอบตา 8. การทาทายแชโดว์ 9. การปิดมัสคาร่า 10. การติดขนตาปลอม 11. การปิดแก้ม และ 12. การทาปาก โดยมีบริบท (Context) คือ บริบทที่มาจากเพลงริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค ได้เกิดลักษณะที่เรียกว่า การซ้อนทับการสื่อความหมายของสื่อหลายประเภทที่ผสมรวมกันในการสร้างความหมาย หรือที่เรียกว่า การควบรวมทางการสื่อสาร (Convergence Communication) ดังนั้นใบหน้าและการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลงริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์ได้ดำรงอยู่ร่วมกันตามรูปแบบ “ปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์” (Symbiosis) ในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพา (Mutualisms) ซึ่งไม่สามารถแยกขาดออกจากกันได้ต้องอยู่ควบคู่กันไปเสมอ

ทั้งนี้การสร้างคุณสมบัติและความชัดเจนทางการสื่อสารให้แก่การแต่งหน้าของตัวละครเอก จำเป็นต้องอาศัยเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับเข้ามาช่วยกำกับความหมายของการแต่งหน้าให้เกิดขึ้นด้วย ดังนั้นองค์ประกอบต่างๆ คือ การแต่งหน้า เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับล้วนดำรงร่วมกันในลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพา โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้หากแยกขาดออกจากกันก็จะไม่สามารถสร้างความหมายของตัวละครให้เกิดคุณสมบัติและความชัดเจนทางการสื่อสารได้ โดยจะแสดงให้เห็นอัตตะของการสื่อสาร (Metacommunication) คือ “เจ้แตร เจ้พูน และแพนเค้ก” ดังนั้นการควมรวมการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “รีบปั้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” จึงลักษณะเป็นการบูรณาการจากการควมรวมองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างฉับพลันทันใดและมีความสลับซับซ้อน (Highly Complexed)

อภิปรายผลการวิจัย

การแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลงได้ให้แสดงให้เห็นถึงสื่อสารผ่านสิ่งรบกวนของการสื่อสาร (Noise) ในลักษณะของปรสติดัตวบท (Paratextual Sign) โดยเป็นปรสติดที่เกิดจากรูปลักษณ์ภายนอก (Appearance) ในฐานะปรสติดการสื่อสาร (Para communication) โดยมีฐานะเป็น “สิ่งรบกวน” การสื่อสารซึ่งสามารถสุมบพบาพเป็นรหัสในการจัดการความหมายของการแต่งหน้าของตัวละครเอกให้เกิดขึ้นได้ การแต่งหน้าในลักษณะเช่นนี้จึงเป็นสื่อร่อน ที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารแสดงความคิดเห็นหรือจินตนาการเพิ่มเติมได้เพียงเล็กน้อย ดังเช่นที่ McLuhan (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555) กล่าวว่า สื่อร่อน คือ สื่อที่จัดสรรข้อมูลไว้มาก (High definition) มีการกำหนดมาแล้วอย่างมากจนแทบไม่มีช่องว่างให้ผู้รับสารเข้าไปใส่ข้อมูลหรือเนื้อหาเพิ่มเติมนัก

การแต่งหน้าของตัวละครเอกจึงเกิดการซ้อนทับการสื่อความหมายของสื่อหลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน ภายใต้บริบทของมิวสิกวิดีโอเพลง “รีบปั้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” มีฐานะเป็นสื่อลูกผสม (media hybrid) ที่มีความกำกวม (ambiguous) และความคลุมเครือ (Uncertainty) ทางการสื่อสาร เนื่องจากการสร้างความหมายไม่ได้มีสูตรสำเร็จที่ตายตัว แต่การสร้างความหมายจึงต้องอาศัยการซ้อนทับการสื่อความหมายล้วนเกิดจากการผสมรวมการหยิบยืม ยุบรวมและถ่ายโยงผสานสื่อหลายประเภทเข้าด้วยกันในลักษณะที่เรียกว่าการบูรณาการของการสื่อสาร จนเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ได้ตลอดเวลาในสื่อดิจิทัลขึ้น สอดคล้องกับ (Jenkins, 2006 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาเย และยุทธนา สุวรรณรัตน์, 2560, น. 117) กล่าวว่า สื่อดิจิทัลจะเป็นตัวที่มาปลดปล่อยพวกเรออกจากกรอบที่บังคับจากสื่อมวลชน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เราได้เลือกเฉพาะเนื้อหาที่มีความหมายเฉพาะตัวเราเองได้ นั่นคือดิจิทัลเทคโนโลยีทำให้เกิดการควมรวมและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการสื่อสารและการสร้างภูมิปัญญาาร่วมกัน สอดคล้องกับ Jay David Bolter (2002, pp. 77) กล่าวว่า สื่อที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล มีลักษณะของการทำสื่อขึ้นใหม่ (remediation) โดยสื่อดิจิทัลนั้นล้วนเกิดจากกระบวนการหยิบยืม ผสมผสานและปรับปรุงรูปแบบที่เคยมีมาแต่ดั้งเดิม เพื่อสร้างความบันเทิงเรีรรมย์

ดังนั้นการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลงดังกล่าว ทำให้เกิดการสื่อความหมายถึงความสนุกสนาน ความบันเทิง และเรีรรมย์ในยุคดิจิทัล โดยถือเป็นวิธีการสร้างความน่าสนใจให้แก่เนื้อหาของรายการท่ามกลางการช่วงชิงกระแสความนิยมของสื่อในยุคหลังสมัยใหม่หรือยุคดิจิทัล ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2552) กล่าวว่า “เราได้มาถึงยุคสิ้นสุดของเหล่าเก่าในขวดใหม่ หรือ เหล่าใหม่ในขวดเก่าแล้ว เพราะทั้งเหล่าและขวด (Elements) ล้วนแล้วแต่เป็นของเก่าทั้งสิ้น แต่น่าจะมี “วิธีริน” (Organization หรือ Relation) ที่ยังคงแปลกใหม่ได้” เราจะเห็นได้ว่าวิธีคิดของยุคหลังสมัยใหม่ไม่ได้ให้ความสำคัญหรือคุณค่าต่อผลงานต้นฉบับมากกว่าผลงานที่เกิดจากการผลิตซ้ำ งานวิจัยนี้พยายามชี้ให้เห็นว่า สิ่งรบกวนการสื่อสารไม่ได้ถูกพันนาการเพียงแคเป็นองค์ประกอบที่ขัดขวางมิให้การสื่อสารประสบความสำเร็จเท่า ในทางกลับกัน “สิ่งรบกวน” ที่ปรากฏในยุคดิจิทัลถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบ

สื่อสารที่เข้ามามีบทบาทสำคัญที่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานะ สวมบทบาท และมีส่วนร่วมในการกำหนดความหมายให้เกิดขึ้นได้ในโลกยุคดิจิทัล เพื่อนำวิธีการ เทคนิคและองค์ความรู้ไปพัฒนางานสร้างสรรค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการสื่อสารและการรวบรวมการสื่อสารจากการแต่งหน้าของตัวละครเอกในมิวสิกวิดีโอเพลง “ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค” โดยใช้กลวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจ คือ การใช้ประสิทธิภาพการสื่อสารหรือสิ่งรบกวนมากำหนดความหมายของตัวละครเอกให้เกิดขึ้น โดยศึกษาเพียงประสิทธิภาพการแต่งหน้าในมิวสิกวิดีโอเพลงเท่านั้น หากแต่ในการผลิตผลงานมิวสิกวิดีโอเพลง ยังสามารถนำประสิทธิภาพการสื่อสารหรือสิ่งรบกวน ไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์ทางด้านฉาก การจัดแสง เทคนิคพิเศษ หรือการตัดต่อภาพ ฯลฯ ได้อย่างน่าสนใจ

ทั้งนี้ผู้สนใจนำองค์ความรู้นี้ไปศึกษาต่อยอดทางด้านการผลิตผลงานสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนิเทศศาสตร์ ในมิติต่าง ๆ ของสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) เช่น โฆษณา ละคร ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง และสื่อใหม่ (New Media) เช่น การผลิตคลิปวิดีโอ ยูทูบ (YouTube) เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม รีลส์ (Instagram Reels) หรือติกต็อก (Tik Tok) ฯลฯ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ ความน่าสนใจ ความดึงดูดและช่วยแก้ไขปัญหาคำถามของหน่วยผู้รับสารหรือผู้ชมผลงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างผลงานให้เกิดความน่าสนใจและสร้างกระแสไวรัลในบริบทต่าง ๆ ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล ชันนอก. (2564). *ประสิทธิภาพการสื่อสารในรายการ 9 ขาวค่ำ สำนักข่าวไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). สัมพันธบท (Intertextuality): เหล้าเก่าในขวดใหม่ในการสื่อสารศึกษา. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 27(2), 1-29.
- _____. (2555). สื่อที่ใช่ ของใครที่ชอบ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2560). *สื่อเก่า-สื่อใหม่: สัญลักษณ์ อุดมการณ์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- เจริญพงศ์ ศรีสกุล. (2550). *การออกแบบเนื้อหาส่วนควบและส่วนขยายในสื่อทีวีภาพยนตร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ธมน ผดุงไทย. (2565). *PALMY ขวณป่วนงานแต่งเจ้าหญิงในซิงเกิ้ลใหม่ ริบบิ้นเลิฟคัลเลอร์แบล็ค Feat. สิงโต นำโชค*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2565, จาก <https://thestandard.co/plamy-ribbon-love-color/>.
- ปานิส โพธิ์ศรีวังชัย. (2561). *อัตลักษณ์ของเพลงอีสานประยุกต์ในยุคอีสานใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พหลยุทธ กนิษฐบุตร. (2565). *แนวความคิดการเขียนหน้าและการแต่งหน้าในนาฏกรรมไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ภวินท์ ศรีเกษมสุข, (2562). *กลยุทธ์การสื่อสารภายในองค์กรในภาวะวิกฤตของรัฐบาลทหารในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- รังสรรค์ ศิริชู. (2530). *เรียนรู้เทคนิคและศิลปะการถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: บางกอกสาส์น.
- วรินทร์ บุญพิทักษ์. (2551). *ประสิทธิภาพการสื่อสารในการแสดงตลกจากสื่อวีซีดีบันทึกการแสดงสดของวงโปงลางสะออน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- วสนันท์ อธิธิมัยชัย. (2558). ภาษาและการสื่อความหมายในมิวสิควิดีโอของปาน ธนพร แวกประยูร (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศิริชัย ศิริกายะ. (2558). ข้อเสนอแนะประเด็นการสื่อสารเพื่องานวิจัยนิเทศศาสตร์ตามแนวคิด “ปฏิสัมพันธ์” (Symbiosis) ในยุคดิจิทัล. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์, 14(16), 7-11.
- ศิริชัย ศิริกายะ และยุพธนา สุวรรณรัตน์. (2560). การข้ามผ่านทางการสื่อสารของบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์, 16(2), 117-124.
- สันต์ สุวัจนราภินันท์ และคณะ. (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องการถอดรหัสและการประยุกต์ใช้อัตลักษณ์เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบ (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bolter, J. (2002). Formal Analysis and Cultural Critique in Digital Media Theory. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 8(4), 77-88.
- Genette, G. (1997). *Literature in the Second Degree*. Translated by Channa Newman and Claude Doubinsky. London: University of Nebraska Press.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding media: The extensions of man*. New York: McGraw-Hill.
- Shannon, C. E. & Weaver, W. (1949). *The Mathematical Theory of Communication*. Urbana. IL: University of Illinois Press.

ผู้เขียนบทความ

ภุชณั คำนันท์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ email:
web_webmaz@live.com